

Opslagruimte

In 1796 verging er een Zweeds schip met wol. Urker vissers namen de wol mee en verstopten het in huizen, om het zelf te verkopen. Grubbelt Brands ontdekte dit en schreef boze brieven met klachten over de Urkers naar Den Haag. Daarom werden de regels nog eens duidelijk op papier gezet: iedereen móést strand- en zeevond melden.

Ook werden er op Urk twee nieuwe panden gebouwd: voor de opslag van zee- en strandvond en voor het onderhoud van de zeewering.

Zo zie je dat strand- en zeevond heel belangrijk waren voor Urk. Het ging niet alleen om eerlijkheid, maar ook om wie de meeste macht en het meeste geld kreeg.

Het goudschip

In 1799 verging bij Terschelling het schip *Lutine* in een zware storm. Van de 270 opvarenden overleefde slechts 1 persoon. Aan boord een schat van naar schatting 337 goudstaven en 176 zilverstaven, en vele tienduizenden gouden en zilveren munten verdwijnen in de golven. Toevallig stuitten Urker vissers al snel op het wrak omdat hun netten daarop vastliepen. Het schip was in tweeën gebroken en het achterschip over de banken geslagen. Hierin bevond zich de goudschat die in houten tonnen vervoerd werd. De vissers grepen hun kans en met behulp van tangen wisten ze een deel van de lading boven water te halen. De Urkers werden beschuldigd van roof, maar de omvang hiervan bleef altijd in het ongewisse.

— Van Terschelling wordt geklaagd over het gedrag van eenige aldaar van Urk aangekomen zeeschuimers, die, onder het oog der daartoe geregtigden, met tangen zich meester maken van een aanzienlijk deel der lading van de *Lutine*; ook uit het groote aantal in omloop zijnde vreemde munt-speciën is het blijkbaar dat de bergers en de visscherslieden aldaar zich mede een goed deel van die lading toeëigenen. De overheid op genoemd eiland is niet bij magte aan de regthebbenden op de lading de noodige bescherming te verleenen.

Strand- en zeevond

Lesbrief

4

Stichting
Levend
Verleden
Urk

Thema:

De Bataafse & Franse periode

1795-1813

Met dank aan onze sponsors:

INFORMATIE

STRAND- EN ZEEVOND

Scheepsroute

Urk lag midden in de Zuiderzee, waar heel veel schepen langsvaaren. Het eiland was een soort wegwijzer in zee op belangrijke scheepsroutes. Maar de Zuiderzee was ook gevaarlijk. Er lagen zandbanken en er waren vaak stormen. Daardoor gebeurde het regelmatig dat schepen vastliepen of zonken. Als er iets misging, waren het vaak Urkers die de schepen hielpen. Een 'sjouw' noemden ze dat. Als ze een schip wisten te redden, kregen ze een bergloon. Soms verdienden ze hiermee meer dan in jaren vissen.

Zee- en strandvond

Soms zonk een schip helemaal en dreef de lading in zee of spoelde die aan op Urk. Dat noemden ze zee- en strandvond. Alles wat op zee uit of van een schip werd gehaald was zeevond. Alles wat aanspoelde was strandvond. Wat je vond mocht je niet houden, maar moest je bij de man brengen die over de zee- en strandvond was aangesteld. Ook op Urk was hier iemand

voor aangesteld. Deze lette erop dat het niet stiekem werd meegenomen en verzamelde al deze goederen, sloeg het op en nam contact op met de eigenaar. Deze kon de goederen dan terugkopen. Als de eigenaar niet gevonden kon worden, dan werd alles geveild. Dat geld werd verdeeld: de vinder kreeg een deel, de toezichthouder op de zee- en strandvond en ook de overheid kregen een deel.

Machtsstrijd

Lange tijd was de schout ook de strandvonder. Maar toen de Bataafse Republiek begon, werden de taken gescheiden. De Urkers kozen Klaas Dubbelszoon de Baas als schout. Maar de strandvonder werd door Den Haag aangewezen: dat werd Grubbelt Brands. Veel mensen waren daar boos over. Ze probeerden hem zwart te maken of vonden manieren om strandvond zelf stiekem te houden.